

О.В.Кеба, П.Л.Шулик

III Міжнародна наукова конференція “Актуальні проблеми історичної та теоретичної поетики”

Наукова конференція – важлива організаційна форма, що забезпечує прогрес науки, розвиток якої неможливий без обміну думок, творчого спілкування колег з різних наукових установ та навчальних закладів. Саме тому у 2004 році на факультеті іноземної філології Кам’янець-Подільського державного університету кафедрою зарубіжної літератури була започаткована міжнародна конференція “Актуальні проблеми історичної та теоретичної поетики”. Назва конференції була обрана не випадково. Вона, по-перше відкривала шлях для широкого обговорення найважливіших проблем літературознавства, по-друге, залучала до спілкування представників різних напрямів філологічних студій, по-третє, відображала стан сучасної наукової думки, спрямованої на інтеграцію літературознавчих і гуманітарних досліджень. Від першої конференції залежало, чи матиме вона перспективи наукового продовження. І в тому, що вона вже стала невід’ємною часткою наукового життя країни, велика заслуга належить її першим організаторам, які розробили основні напрями роботи, змогли привернути до неї увагу відомих науковців.

14–15 жовтня 2011 року в Кам’янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка відбулася III Міжнародна наукова конференція “Актуальні проблеми історичної та теоретичної поетики”. Співорганізаторами конференції виступили Інститут літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України, Кам’янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, Єлецький державний університет ім. І.О.Буніна (Росія), Природничо-Гуманістичний Університет імені Яна Кохановського в м.Кельце (Польща).

Підготовку до проведення конференції 2011-го року, координацію та забезпечення її роботи здійснював Організаційний комітет, до складу якого входили: ректор Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка О.М.Завальнюк; проректор із наукової роботи О.В.Кеба; проректор з міжнародних відносин і зв’язків з органами самоврядування державної влади та засобами масової інформації В.О.Савчук; вчений секретар Інституту літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України Г.М.Нога; завідувач кафедри російської класичної літератури та теоретичного літературознавства Єлецького державного університету ім. І.О.Буніна (Росія) Б.П.Іванюк; професор Природничо-Гуманістичного університету імені

Яна Кохановського в м.Кельце (Польща) О.Лещак; декан факультету української філології та журналістики Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка Ю.О.Маркітантов; заступник декана з наукової роботи факультету іноземної філології Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка П.Л.Шулик; завідувач кафедри слов’янської філології та загального мовознавства Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка С.Д.Абрамович; викладачі кафедри зарубіжної літератури університету А.О.Лаврова, О.Ю.Голубішко, Т.В.Івасишена, О.Г.Шаповал.

Заявки на конференцію надійшли від 117 науковців із України, Росії, Німеччини, США. Матеріали доповідей були опубліковані ще до початку конференції у збірнику “Наукові праці Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: Філологічні науки. Випуск 27”, затвердженому як фахове видання.

Серед учасників конференції, які виступили на пленарних та секційних засіданнях, такі знані науковці, як доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри російської класичної літератури та теоретичного літературознавства Єлецького державного університету ім. І.О.Буніна (Росія) Борис Павлович Іванюк, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри зарубіжної літератури Одеського національного університету імені І.І.Мечникова Валентина Іванівна Силантьєва, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри гуманітарної підготовки та ідентифікації культурних цінностей Академії митної служби України (м.Дніпропетровськ) Ольга Леонідівна Калашнікова, доктор філологічних наук, професор, директор Гуманітарного інституту, завідувач кафедри української літератури, компаративістики та соціальних комунікацій Київського університету імені Бориса Грінченка Олена Євгенівна Бондарева та інші.

Тематика доповідей відзначалася не лише розмаїттям, але й глибиною та важливістю поставлених проблем. Серед них: поетика в системі літературознавчих категорій; індивідуальні поетики в контексті загально-культурних парадигм; текст, інтертекст, культура; семантика слова, тексту, перекладу; літературні жанри в проекції історичної та теоретичної поетики; компаративістичні виміри літератури; поетика і проблеми сучасної інтерпретації літературно-художніх творів.

Конференція об’єднала науковців різних рівнів (поряд з докторами наук виступали кандидати і “просто” аспіранти, для яких це була перша спроба заявити про себе в науковому світі), різних вікових груп, різних регіонів (Києва, Донецька, Харкова, Одеси, Івано-Франківська, Луганська,

Запоріжжя, Сімферополя тощо). Показовим стало зростання (порівняно з попередніми роками) інтересу до конференції серед науковців сходу та півдня країни.

Представлені на пленарному засіданні доповіді відомих у науковому світі особистостей стали віддзеркаленням найважливіших актуальних проблем сучасного літературознавства.

Професор О.Є.Бондарева у доповіді “Угрупування “Західний вітер” в українському літературному процесі 1990-х рр.”, аналізуючи тематично-образні доміанти поезії представників поетичного угруповання “Західний вітер”, розкрила художньо-естетичні доміанти творчості Гордія Безкоровайного, Василя Махна, Бориса Щавурського, простежила поставання міфологічного часопростору та специфіку поетичного синтаксису. Особливу вагу в доповіді було приділено постмодерній цитації в аналізованій ліриці зі Святого письма. Доповідачка змогла переконливо передати слухачам своє сприйняття поезії “Західного вітру” як яскравого свідчення, що сучасне молоде письменство вже вкарбувало свої імена в національну поетичну історію, що під задекларованою схимом сучасним дослідникам варто бачити і хист, і неабиякий талант.

Питання методології сучасного літературознавства піднімалися у доповіді професора Б.П.Іванюка “Память жанра, память о жанре и метажанр”. Відштовхуючись від тези, що сучасна гуманітарна свідомість опинилася в колізії перехідного періоду на ім’я постмодернізм, для якого, як і для кожної кризової доби, характерна підвищена увага до традиції “как категории аксиологической оседлости”, науковець запропонував свій варіант теоретичного опису жанрової традиції у трьох часових параметрах її існування – минулому, сучасному та майбутньому – й у відповідних їм поняттях – пам’ять жанру, пам’ять про жанр та метажанр.

Своєрідним продовженням доповіді професора Б.П.Іванюка виявилися тези виступу доктора філологічних наук, професора О.В.Кеби “Поетика метароману”. Метатекстуальність ХХ століття було охарактеризовано ним як іманентну властивість романного жанру і одну з продуктивних тенденцій його розвитку в новітню добу. На прикладі романів “Дар” В.Набокова, “Фальшивомонетники” А.Жіда, “Маг” Дж.Фаулза, “Чорний принц” А.Мердок, “Паперові люди” А.Голдінга здійснено спробу довести, що “роман, який сам себе описує”, створює для автора унікальні можливості безпосереднього розгортання творчого процесу і вільного спілкування з читачем.

Змістовно, цікаво і креативно представила у доповіді “Агиография или роман: у истоков русской женской мемуаристики” своє дослідження про-

фесор О.Л.Калашнікова. Несподівано, але цілком логічно через аналіз “Своеручных записок” монахині Нектарії (кн. Наталії Долгорукої)” доповідка приходиться до висновку, що “жіноча” мемуарна література паралельно з жанром роману, що зароджувався, визначила своєрідність шляхів розвитку російської прози у ХVІІІ ст. Жваву дискусію учасників викликала основна теза доповіді про те, що кохання, яке стало для княгині Долгорукої синонімом усього життя, дозволило мемуаристці побачити за зовнішніми проявами свого часу вічні істини – як національні, зумовлені ментальною природою росіян, так і загальнолюдські, доводячи, що “жіночий” погляд, поступаючись “чоловічому”, в історичній конкретності опису фактів, виявляється більш глибинним в інтуїтивному осягненні неминущих істин, що дають ключ до коду доби.

Справжньою подією на пленарному засіданні стала доповідь професора В.І.Силантьєвої “Интердисциплинарность как проблема современной компаративистики: портрет А.Блока в творчестве К.Сомова”. І не тільки тому, що об’єктом дослідження стали відомі шедеври мистецтва. В ході обговорення один із учасників висловив думку, що ця доповідь є взірцем сучасного “синтетичного” літературознавства, яке вже давно вийшло за межі “традиційності” та “офіціозу” і вимагає новітніх методологій.

Глибина постановки проблем і доступність та емоційність викладу була властива доповіді доктора філологічних наук, професора Н.І.Льїнської, завідувача кафедри іноземних мов та літератури Херсонського державного університету “«На весах Иова»: экзистенциальный вектор духовных исканий русской поэзии ХХ века”. У цій доповіді предметом літературознавчого аналізу стали образи Авраама, Ісаака, Йова в їх укоріненій або інверсованій семантиці як ціннісні орієнтири екзистенціального досвіду. Авторка виявила константні екзистенціальні категорії: вибору, волі, самотності, смерті і простежила особливості їх художньої реалізації в авторських поетичних стратегіях.

Тематика доповідей, що прозвучали на пленарному засіданні знайшла віддзеркалення і подальший розвиток у виступах учасників секційних засідань. Протягом 14–15 жовтня науковці працювали у 7 семи секціях, вислухавши і обговоривши загалом понад 80 доповідей.

Секція “Поетика в системі літературознавчих категорій” працювала під керівництвом доктора філологічних наук, професора, директора Інституту журналістики і міжнародних відносин, завідувача кафедри журналістики та видавничої справи Київського національного університету культури і мистецтв А.І.Гурбанської та доктора філологічних наук, професора ка-

федри української літератури, компаративістики та соціальних комунікацій Київського університету імені Бориса Грінченка О.В.Єременко. Тут у центрі уваги науковців були теоретичні проблеми розвитку таких категорій поетики, як художній синтез, екфразис, хронотоп, рамочний текст, візуальність, магічний реалізм тощо.

На засіданні секції “Індивідуальні поетики в контексті загально-культурних парадигм” головували доктор філологічних наук, професор, директор Гуманітарного інституту, завідувач кафедри української літератури, компаративістики та соціальних комунікацій Київського університету імені Бориса Грінченка О.Є.Бондарева та доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри журналістики Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка М.С.Васьків. В полі зору учасників секції була поетикальна своєрідність творів таких митців, як Е.Т.А.Гофман і Ф.Достоевський, Дж.Г.Байрон і В.Г.Короленко, І.Анненський і Г.Нормington, Л.Андреев і М.Тілло.

Керівництво роботою секції “Текст, інтертекст, культура” здійснювали доктор філологічних наук, професор кафедри теорії і практики перекладу Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу Л.В.Дербеньової і доктор філологічних наук, професор кафедри російської та зарубіжної літератури Таврійського національного університету ім. В.І.Вернадського М.О.Новикова. Об’єднуювальним чинником дискусії на цій секції став культурологічний підхід до досліджуваних текстів.

Секція “Літературні жанри в проєкції історичної та теоретичної поетики” працювала під керівництвом доктора філологічних наук, професора, завідувача кафедри російської класичної літератури та теоретичного літературознавства Єлеського державного університету ім. І.О.Буніна (Росія) Б.П.Іванюка та доктора філологічних наук, професора, завідувача кафедри історії світової літератури і культури Херсонського державного університету Н.І.Пльїнської. Тут обговорювалися проблеми функціонування і типології різноманітних літературних жанрів – від роману до сонету.

На засіданні секції “Компаративістичні виміри літератури” під керівництвом доктора філологічних наук, професора, завідувача кафедри зарубіжної літератури Одеського національного університету імені І.І.Мечникова В.І.Силантьєвої були заслухані доповіді, що стосувалися проблем трансформації традиційних сюжетів і образів у світовій літературі, типологічним паралелям і відповідностям у розвитку різних національних літератур і окремих митців.

Секція “Поетика і проблеми сучасної інтерпретації літературно-худож-

ніх творів” працювала під керівництвом доктора філологічних наук, професора, завідувача кафедри гуманітарної підготовки та ідентифікації культурних цінностей Академії митної служби України (м.Дніпропетровськ) О.Л.Калашнікової та доктора філологічних наук, професора кафедри російської та світової літератури Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди О.С.Силаєва. Авторами доповідей на цій секції були представлені сучасні можливості інтерпретації художніх творів з використанням таких різноманітних літературознавчих стратегій, як герменевтика, рецептивна естетика, тендерна методологія, феміністична критика, постколоніальні студії.

Координацію роботи секції “Міфопоетика як художня практика і літературознавча стратегія” здійснювали доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри слов’янської філології та порівняльного літературознавства Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича А.Є.Нямцу та доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри зарубіжної літератури, проректор з наукової роботи Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка О.В.Кеба. У межах міфокритичної методології у доповідях було репрезентовано творчість представників як класичної, так і модерністської художньої парадигми – Ф.Гейбеля, А.П.Чехова, Дж.Конрада, В.Шевчука та ін.

На секційних засіданнях інтерес і жваву дискусію викликали як доповіді досвідчених науковців, так і дослідження початківців, для яких конференція стала справжнім іспитом і школою, адже поради відомих професорів, безумовно, будуть корисними майбутнім кандидатам та докторам філологічних наук.

III Міжнародна наукова конференція “Актуальні проблеми історичної та теоретичної поетики” засвідчила безумовне зростання як кількісного, так якісного показника філологічної науки. Важливим результатом роботи конференції було прийняття практичних висновків та рекомендацій, в яких відображено позицію учасників.

На заключному пленарному засіданні 15 жовтня, звітуючи про роботу секцій, керівники підкреслили безперечний успіх конференції, і зважаючи на це, було запропоновано проводити конференцію не раз на два роки, а щорічно. Ця пропозиція була схвально прийнята учасниками засідання. Отже, проведення чергової, IV-ї Міжнародної наукової конференції “Актуальні проблеми історичної та теоретичної поетики”, заплановано на жовтень 2012 року.

У межах конференції була підписана угода про співробітництво між

Кам'янець-Подільським національним університетом імені Івана Огієнка та Слеським державним університетом ім. І.О.Буніна (Росія).

Загальне зацікавлення викликала і презентація нових наукових видань учасників конференції, зокрема книг доктора філологічних наук, професора Елеонори Степанівни Соловей з Інституту літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України та колективної монографії гуманітаріїв Кам'янецького університету "Біблія як інтертекст світової літератури" за редакцією доктора філологічних наук, професора Семена Дмитровича Абрамовича.

Основну роботу з підготовки та проведення конференції виконали викладачі кафедри зарубіжної літератури Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (завідувач кафедри – Кеба Олександр Володимирович, доктор філологічних наук, професор, проректор з наукової роботи університету).

Учасникам конференції була запропонована також і культурна програма: екскурсії у Національний історико-архітектурний заповідник "Кам'янець", Хотинську фортецю, відбудований у Кам'янці-Подільському і нещодавно освячений кафедральний собор святого і благовірного князя Олександра Невського.

Одержано 3 листопада 2011 року

М.С.Солопчук, М.В.Зубаль, Д.М.Солопчук

V Всеукраїнська науково-практична конференція "Формування здорового способу життя студентської та учнівської молоді засобами освіти"

V Всеукраїнська науково-практична конференція "Формування здорового способу життя студентської та учнівської молоді засобами освіти" з міжнародною участю відбулася 30 вересня – 1 жовтня 2011 року на базі Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Організаторами виступили Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Кам'янець-Подільське міське управління освіти, факультет фізичної культури Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. У її роботі взяли участь понад 130 осіб, які представляли 11 регіонів України (Київщина, Черкащина, Івано-Франківщина, Терно-

пільщина, Волинь, Вінниччина, Луганщина, Харківщина, Львівщина, Хмельниччина, м.Київ), а також представники Тираспільського державного університету імені Т.Г.Шевченка (республіка Придністров'я).

Серед учасників конференції – академіки, доктори наук, професори, кандидати наук, доценти, викладачі, аспіранти Інституту проблем виховання НАПН України, Національного університету фізичного виховання і спорту України (м.Київ), Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова (м.Київ), Харківського національного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького, Кам'янець-Подільського міського управління освіти, обласної федерації аеробіки України в Хмельницькій області.

Конференція проводилася в режимі пленарного та секційних засідань. З вітальним словом перед учасниками конференції виступили ректор Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка О.М.Завальнюк, професор, академік АНВШ, заслужений працівник освіти України, проректор з міжнародних відносин, зв'язків з державними органами влади, самоуправління та засобами масової інформації Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка В.О.Савчук, кандидат історичних наук, професор; декан факультету фізичної культури Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка М.С.Солопчук, кандидат педагогічних наук, професор, заслужений працівник фізичної культури і спорту України.

На Пленарному засіданні було заслухано наукові доповіді провідних вчених України, а також науковців з Придністровського державного університету імені Т.Г.Шевченка в галузі "Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини". Зокрема, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри фізичного виховання і єдиноборств Інституту фізичного виховання та спорту Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова (м.Київ) Г.М.Арзютов, представив у своєму виступі "Українська національна боротьба на поясах – шляхи міжнародного визнання" модель розвитку фізичній культурі і спорту у світі (на прикладі боротьби). Модель складається з двох взаємопротилежних частин, які представляють складнокоординовану відкриту систему. У доповіді кандидата педагогічних наук, старшого наукового співробітника лабораторії фізичного розвитку НДІ проблем виховання АПН України (м.Київ) С.І.Жеваги "Шляхи розвитку фізичного виховання в контексті європейської інтеграції України" було висвітлено актуальні проблеми розвитку шкільного фізичного вихо-